

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 458 sahifa,
2-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatrovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниетбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamisheva	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностраных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida)	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников ..	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	

INTEGRATSION YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING KASBIY SIFATLARINI SHAKLLANTIRISHNING METODIK TIZIMI

Boynazarova Munajat

Shahrisabz davlat pedagogika instituti 2-bosqich magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo'lajak boshlang'ich sinfi o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishda integratsion yondashuvning metodik asoslari yoritiladi. Kasbiy sifatlarining motivatsion, kognitiv, operatsion-faoliyat, kommunikativ hamda refleksiv komponentlari tizimli yondashuv asosida tahlil qilinadi. Integrativ metodik model ishlab chiqilib, uning tarkibiy bloklari, bosqichlari hamda amalga oshirish shartlari ilmiy jihatdan asoslab beriladi. Tadqiqot doirasida o'tkazilgan dastlabki diagnostik tahlil natijalari motivatsion va refleksiv komponentlarni rivojlantirish zaruriyatini ko'rsatib, integratsion metodik tizimni joriy etish muhimligini tasdiqlaydi. Taklif etilgan tizim pedagogik jarayonning yaxlitligini ta'minlash hamda bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: integratsion yondashuv, kasbiy sifatlar, metodik tizim, kompetentlik, boshlang'ich ta'lim, pedagogik integratsiya, metodik model, refleksiya, diagnostika.

Abstract: The article reveals the methodological foundations of forming the professional qualities of future primary school teachers based on an integrative approach. The motivational, cognitive, operational-activity, communicative, and reflective components are analyzed from a systemic perspective. An integrative methodological model is developed, and its structural blocks, implementation stages, and pedagogical conditions are scientifically substantiated. The results of preliminary diagnostics indicate the need to further develop the motivational and reflective components. The proposed system ensures the integrity of the pedagogical process and contributes to improving the effectiveness of professional training of future primary school teachers.

Key words: integrative approach, professional qualities, methodological system, competence, primary education, pedagogical integration, methodological model, reflection, diagnostics.

Аннотация: В статье раскрываются методические основы формирования профессиональных качеств будущих учителей начальных классов на основе интеграционного подхода. В системном аспекте анализируются мотивационный, когнитивный, операционно-деятельностный, коммуникативный и рефлексивный компоненты профессиональных качеств. Разработана интегративная методическая модель, обоснованы её структурные блоки, этапы реализации и педагогические условия внедрения. Результаты первичной диагностики показали необходимость дальнейшего развития мотивационного и рефлексивного компонентов. Предложенная система обеспечивает целостность педагогического процесса и способствует повышению эффективности профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов.

Ключевые слова: интеграционный подход, профессиональные качества, методическая система, компетентность, начальное образование, педагогическая интеграция, методическая модель, рефлексия, диагностика.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi o'qituvchi shaxsiga nisbatan an'anaviy "bilim beruvchi" roldan "ta'lim jarayonini loyihalovchi, boshqaruvchi va refleksiya qiluvchi" rolgacha o'tishni talab etmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarda o'qish savodxonligi, mantiqiy fikrlash, nutq, ijtimoiy ko'nikmalar va qadriyatlar shakllanadigan poydevor davr bo'lgani sababli, bu bosqich o'qituvchisining kasbiy sifati ta'lim natijalarining bevosita determinantiga aylanadi. Shu nuqtayi nazardan, bo'lajak boshlang'ich sinfi o'qituvchilarini kasbiy jihatdan tayyorlash jarayonida kasbiy sifatlarini rivojlantirish masalasi dolzarb ilmiy-amaliy muammo sifatida namoyon bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Pedagog shaxsining kasbiy shakllanishi jarayonini tizimli yondashuv asosida izohlagan Slastenin pedagogik faoliyat samaradorligi o'qituvchining shaxsiy va kasbiy xususiyatlari integratsiyasiga bog'liqligini ko'rsatadi ^[1]. Markova kasbiy kompetentlikni shaxsning motivatsion-qiymat yo'nalganligi, kasbiy tafakkuri, faoliyat usullari hamda refleksiv imkoniyatlari birligi sifatida talqin etadi ^[2].

Zimnyaya kompetensiyani ko'p komponentli natija sifatida asoslab, uning shakllanishi integrativ ta'lim muhiti hamda faoliyat jarayoniga bog'liq ekanligini ta'kidlaydi ^[3].

Shulman esa fan mazmuni va uni o'qitish metodikasini birlashtiruvchi "pedagogik mazmuniy bilim" konsepsiyasini ilgari surib, o'qituvchining kasbiy tayyorgarligida integratsiyaning hal qiluvchi rolini ko'rsatadi ^[4].

Zamonaviy tadqiqotlar ham o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini integrativ yondashuv, diagnostika va refleksiya asosida rivojlantirish zarurligini qayd etadi ^[9-11].

Amaliyot tahlili shuni ko'rsatadiki, bo'lajak o'qituvchilar tayyorgarligida ayrim holatlarda fanlararo aloqadorlik yetarli darajada yo'lga qo'yilmaydi, nazariya va amaliyot uzviy bog'lanmaydi, natijada kasbiy sifatlarni shakllantirish fragmentar xarakter kasb etadi. Shu bois kasbiy sifatlarni shakllantirishni integratsion yondashuv asosida metodik tizim ko'rinishida loyihalash zarurati yuzaga keladi. Kasbiy sifatlarni o'qituvchining kasbiy faoliyatni samarali bajarishini ta'minlaydigan shaxsiy-psixologik va kasbiy-pedagogik xususiyatlar majmuasidir. Ushbu sifatlarni nafaqat bilim va ko'nikmalar bilan, balki o'qituvchining qadriyatlari, motivatsiyasi, muloqot madaniyati, kasbiy tafakkuri va refleksiv o'zini boshqarish imkoniyatlari bilan ham bog'liq. Shuning uchun kasbiy sifatlarni "faqat bilim darajasi" bilan cheklash ilmiy jihatdan to'g'ri emas. Tadqiqot doirasida kasbiy sifatlarni motivatsion, kognitiv, operatsion-faoliyat, kommunikativ hamda refleksiv komponentlar asosida tizimlashtirildi. Markova ta'kidlashicha, motivatsion asos kuchli bo'lmaganda kasbiy o'sish barqaror bo'lmaydi ^[2].

Kognitiv komponent pedagogika-psixologiya bilimlari, boshlang'ich ta'lim metodikasi, integratsion dars loyihalash bilimlari hamda didaktik qaror qabul qilish asoslarini qamrab oladi va Shulman konsepsiyasiga ko'ra fan mazmuni hamda metodikani uyg'unlashtirish bilan boyitiladi ^[4].

Operatsion-faoliyat komponenti darsni loyihalash, ta'lim metodlarini tanlash, ta'limiy vaziyatlarni boshqarish, baholash va tahlil qilish kabi amaliy ko'nikmalarni o'z ichiga oladi. Kommunikativ komponent o'quvchi, ota-ona hamda hamkasblar bilan samarali muloqot qilish, hamkorlikni tashkil etish va konfliktlarni pedagogik yo'l bilan hal qilish qobiliyatlarini ifodalaydi. Refleksiv komponent esa o'z faoliyatini tahlil qilish, xatolarni aniqlash va tuzatish, o'z-o'zini baholash hamda kasbiy rivojlanishni rejalashtirish imkoniyatlarini qamrab oladi. Zimnyaya kompetensiyaviy natijaning muhim belgilaridan biri sifatida refleksiyani alohida ta'kidlaydi ^[3].

Slastenin yondashuvida ushbu komponentlar o'zaro integratsiyada rivojlangandagina pedagogik faoliyatning yuqori natijadorligi ta'minlanadi ^[1]. Demak, kasbiy sifatlarni shakllantirish jarayoni ham integratsion yondashuv asosida tizimli yo'lga qo'yilishi lozim.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot doirasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarni shakllantirish jarayoni o'rganildi. Tadqiqot jarayonida ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish, pedagogik kuzatish, suhbat, so'rovnoma hamda modelashtirish metodlaridan foydalanildi. Olingan ma'lumotlar umimlashtirilib, integratsion yondashuv asosida metodik tizim ishlab chiqildi. Integratsion yondashuvning metodik qiymati shundaki, u pedagogik tayyorgarlikni "fanlar yig'indisi" sifatida emas, balki "yagona kasbiy vazifaga xizmat qiluvchi tizim" sifatida tashkil etishga imkon beradi. Ushbu yondashuv fanlararo integratsiya, nazariya va amaliyot birligi, faoliyatga yo'naltirilganlik hamda refleksivlik kabi konseptual g'oyalarga tayangan holda amalga oshiriladi.

Fanlararo integratsiya doirasida pedagogika, psixologiya, metodika, axborot texnologiyalari hamda pedagogik amaliyot elementlari yagona yo'nalishda uyg'unlashtiriladi. Nazariya va amaliyot birligi tamoyiliga ko'ra, nazariy tushunchalar real pedagogik vaziyatlar bilan bog'lanadi. Faoliyatga yo'naltirilganlik kasbiy sifatlarning bevosita pedagogik faoliyat jarayonida shakllanishini ta'minlaydi. Refleksivlik esa o'z-o'zini tahlil qilish va pedagogik faoliyatni takomillashtirish mexanizmi sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu yondashuv Darling-Hammond tomonidan ilgari surilgan o'qituvchilar ta'limini amaliyot bilan uyg'unlashtirish hamda refleksiya orqali mustahkamlash g'oyasi bilan ham uyg'unlashadi ^[9].

Integratsion yondashuv asosida taklif etilayotgan metodik tizim maqsad, mazmun, jarayon, shart-sharoitlar va natija bloklaridan iborat bo'lib, ular o'zaro bog'liqlikda pedagogik jarayonning yaxlitligini ta'minlaydi. Model "Maqsad → metodik tizim bloklari → natija" zanjiri asosida qurilib, mazmun bloki jarayon metodlari bilan uyg'unlashganda hamda pedagogik, tashkiliy va psixologik shart-sharoitlar ta'minlanganda kasbiy sifatlarni darajasining oshishi kutiladi. Ushbu modelning amaliy ahamiyati shundaki, u darslar va pedagogik amaliyotni fanlararo integratsiya asosida loyihalash imkonini beradi hamda refleksiv mexanizm orqali bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy o'sish dinamikasini boshqarishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Metodik tizimning joriy etilish zarurati dastlabki diagnostik tahlil orqali asoslandi. Diagnostika jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy sifatleri komponentlar kesimida baholandi. Tahlil shuni ko'rsatdiki, ayrim talabarlarda kognitiv komponent nisbatan shakllangan bo'lsa-da, motivatsion va refleksiv komponentlarning barqaror emasligi kuzatildi. Bu holat integratsion yondashuv asosida metodik tizimni joriy etish orqali kasbiy sifatlarining aynan "ichki tayanchlari" (motivatsiya va refleksiya)ni kuchaytirish zarurligini tasdiqlaydi.

Taklif etilgan metodik tizimning ustun tomoni shundaki, u:

- fanlararo aloqani kuchaytiradi va bilimlarni amaliy vazifaga bog'laydi;
- darsni loyihalash va o'tkazishni kasbiy vazifa sifatida shakllantiradi;
- refleksiya kundaliklari va o'zini baholash mezonlari orqali kasbiy o'sishni boshqaradi;
- kommunikativ muhit va hamkorlikni kasbiy sifatni rivojlantirish vositasiga aylantiradi.

Caena ta'kidlagan "kompetensiya doiralari" yondashuvi bo'yicha kasbiy kompetentlikni rivojlantirish doimiy diagnostika va refleksiya bilan qo'llab-quvvatlanishi kerak ^[10]. OECD materiallarida ham o'qituvchi "o'quv muhitini dizayneri" sifatida ko'rilib, natijaga yo'naltirilgan integrativ dizayn muhimligi qayd etiladi ^[11]. Ushbu qarashlar taklif etilgan tizimning zamonaviy metodologik mosligini kuchaytiradi.

Tadqiqot natijasida kasbiy sifatleri shakllantirish jarayoni integratsion yondashuv asosida tizimli model ko'rinishida loyihalashtirildi hamda uning komponentlari o'rtasidagi funksional bog'liqlik aniqlashtirildi. Taklif etilgan metodik tizim kasbiy sifatlarining motivatsion, kognitiv, operatsion va refleksiv komponentlarini o'zaro uyg'un rivojlantirish mexanizmini asoslaydi.

2-jadval: Kasbiy sifatleri baholash mezonlari va ko'rsatkichlari

Mezon	Ko'rsatkichlar	Baholash usullari
Motivatsion	Kasbga qiziqish, o'zini rivojlantirish ehtiyoji	So'rovnomalar, suhbat
Kognitiv	Integrativ dars nazariyasi va metodik bilim	Test, yozma ish
Operatsion	Dars loyihalash, metod tanlash, vaziyatni boshqarish	Amaliy topshiriq, kuzatish
Kommunikativ	Hamkorlik, muloqot madaniyati	Kuzatish, rol o'yinlari
Refleksiv	O'z faoliyatini tahlil qilish, xatoni tuzatish	Refleksiya kundaligi

Taklif etilgan metodik tizim pedagogika oliy ta'lim muassasalarida integrativ dars mashg'ulotlarini loyihalash, pedagogik amaliyot jarayonida kasbiy sifatleri rivojlantirish, diagnostika va baholash mezonlarini joriy etish hamda refleksiya kundaliklari orqali o'z-o'zini rivojlantirishni yo'lga qo'yish kabi yo'nalishlarda qo'llanishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Integratsion yondashuv asosida ishlab chiqilgan metodik tizim bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari-ning kasbiy sifatleri tizimli ravishda shakllantirishga xizmat qiladi. Tizim pedagogik jarayonning strukturaviy yaxlitligini ta'minlab, kasbiy sifatlarining motivatsion, kognitiv, operatsion-faoliyat, kommunikativ va refleksiv komponentlari o'rtasidagi funksional bog'liqlikni kuchaytiradi. Dastlabki diagnostik tahlil natijalari motivatsion va refleksiv komponentlarni rivojlantirish ehtiyojini ko'rsatib, integratsion metodik tizimni joriy etish zaruratini asoslaydi. Natijada taklif etilgan model pedagog kadrlar tayyorlash jarayonini modernizatsiyalash va kompetensiyaviy natijadorlikni oshirishga yo'naltirilgan metodik mexanizm sifatida qaraladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Сластенин В.А. Педагогика. – М.: Магистр, 2010.
2. Маркова А.К. Психология профессионализма. – М., 1996.
3. Зимняя И.А. Ключевые компетенции как результат образования. – М., 2004.
4. Shulman L.S. Knowledge and Teaching: Foundations of the New Reform // Harvard Educational Review, 1987. Vol. 57, №1.
5. Voloshyn M., Babkina M., Yaremko H. Pedagogical technologies for the development of students' professional competence // Revista Tempos e Espaços em Educação, 2022.

6. Mihaela S., Alrumaih H., Impagliazzo J. A Competency-Based Approach toward Curricular Guidelines // IEEE EDUCON, 2018.
7. Zakirova F.M., Hamraeva G.R. Kasb ta'lim yo'nalishi talabalarida raqamli kompetentligini rivojlantirish // Zamonaviy ta'lim, 2021, №3, 32–38.
8. Lutfillayev M.H., Djabbarov B.B. Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini oshirish // Ta'limda innovatsion texnologiyalar, 2023, №4, 18–30.
9. Darling-Hammond L. Teacher education around the world: what can we learn from international practice? // European Journal of Teacher Education, 2020.
10. Caena F. Teacher competence frameworks in Europe // European Commission Report, 2021.
11. OECD. Teachers as Designers of Learning Environments. – Paris: OECD Publishing, 2022.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.